

Engelskmenn om bord

Nifs opplevelse på tysk vaktbåt under krigen

Av Kåre Bang

Dette hendte under krigen, like etter Glomfjordraidet der engelske og norske kommandosoldater sprengte kraftstasjonen på Fykan. Noen av disse soldatene kom seg opp trappene og tok seg over til Sverige, mens en del måtte være igjen ved foten av fjellet for å ta opp kampen mot tyskerne. En god del tyskere og engelskmenn falt.

En tid etter dette hadde tyskerne kommet så pass til ro at de skulle lage til fest, noe de var flinke til. Da pyntet de opp, øvde inn underholdning, dannet orkester og laget til god mat, det ikke minst. Så før en slik fest gikk av stabelen, dro de land og strand rundt for å klire til seg høns, kaniner, egg og smør. Dette var jo strengt forbudt å drive med både for tyskere og nordmenn, men det var et forbud som vanskelig kunne overholdes. Derfor har vi mange «fornøyelige» fortellinger om hvordan tyskerne ble jukset. Det var i det hele tatt til stor fornøyelse når tyskerne dummet seg ut på en eller annen måte.

Disse Glomfjord-tyskerne hadde vel valgt en komité til å ta seg av hamstringen. Nå var det en av dem som fikk den lyse idé å «ansette» en nordmann. På det viset ville det bli lettere å bli forstått, og kanskje var da sjansene større til god handel. De forhørte seg hos noen nordmenn som arbeidet der inne. De lokket med brennevin. De traff da på en som mer enn gjerne gav seg med på en slik tur, når han hørte disse betingelsene. Brennevinet var jo bare å få kjøpt på kort, og kvoten var for lengst oppdrukket.

Innkjøpsavdelingen hadde alliert seg med mannskapet på en vaktbåt som patruljerte kysten utenfor Lurøy, Rødøy, Meløy og Gildeskål. En kunne jo her godt kombinere det nødvendige, det næringsgagnlige med det behagelige, og slik slå to fluer i et smekk, «tsvai flogen in ain

smekk». De innskipet seg, og gjorde det så komfortabelt som mulig i en av salongene. Der kom flaskene på bordet. Nei, nå lar jeg fortelleren selv slippe til:

Så bar det da av sted utetter Glomfjorden. Vi satt og småmunset. Smått gjorde tyskerne strandhogg, der de ved min gode hjelp byttet til seg egg, «aier» som de sa, eller kaniner og gamle høner for brennevin eller tobakk. Ville folk ha betaling, gikk ei gammel høne eller en kanin for svimlende priser. Det var ikke noe knussel der i gården. Skulle det være fest, så måtte det ikke skorte på god mat. Mellom stedene vi var innom, satt vi ved bordet i salongen og koste oss. Tyskerne kom i løftet stemning og sang. Smått var mannskapet innom og fikk seg en støyt. Det var rikelig å ta av.

Vi kom så til Tonnes, som var endestasjon for ferden mot syd. Der var det et stort hønseri, og der tenkte jeg at vi måtte klare full skute. Men nei, vi ble loddrett kastet ut, og fikk beskjed om at de ikke solgte noe til tyskerne, de var ikke så elsket der i gården. Dette syntes jeg var lidderlig dårlig gjort. Men vi måtte bare ta på skubben. Det var nå på ettermiddagen og halvmørkt. Sinnet tok meg. Jeg grep sekken og lurte meg inn i det store hønsehuset, og etter mye løping og mye strev, fikk jeg endelig tak i en hane. Det var en hvit italiener. Jeg puttet den i sekken og sprang ut og etter tyskerne. Kommet om bord kastet jeg sekken inn på en sofa i en tom salong. Så la vaktbåten kursen nordetter

igjen, og vi kunne gå til bordets gleder på nytt. Jeg merket meg at det hadde minket stygt. Mannskapet hadde nok forsynt seg grådig mens vi var i land.

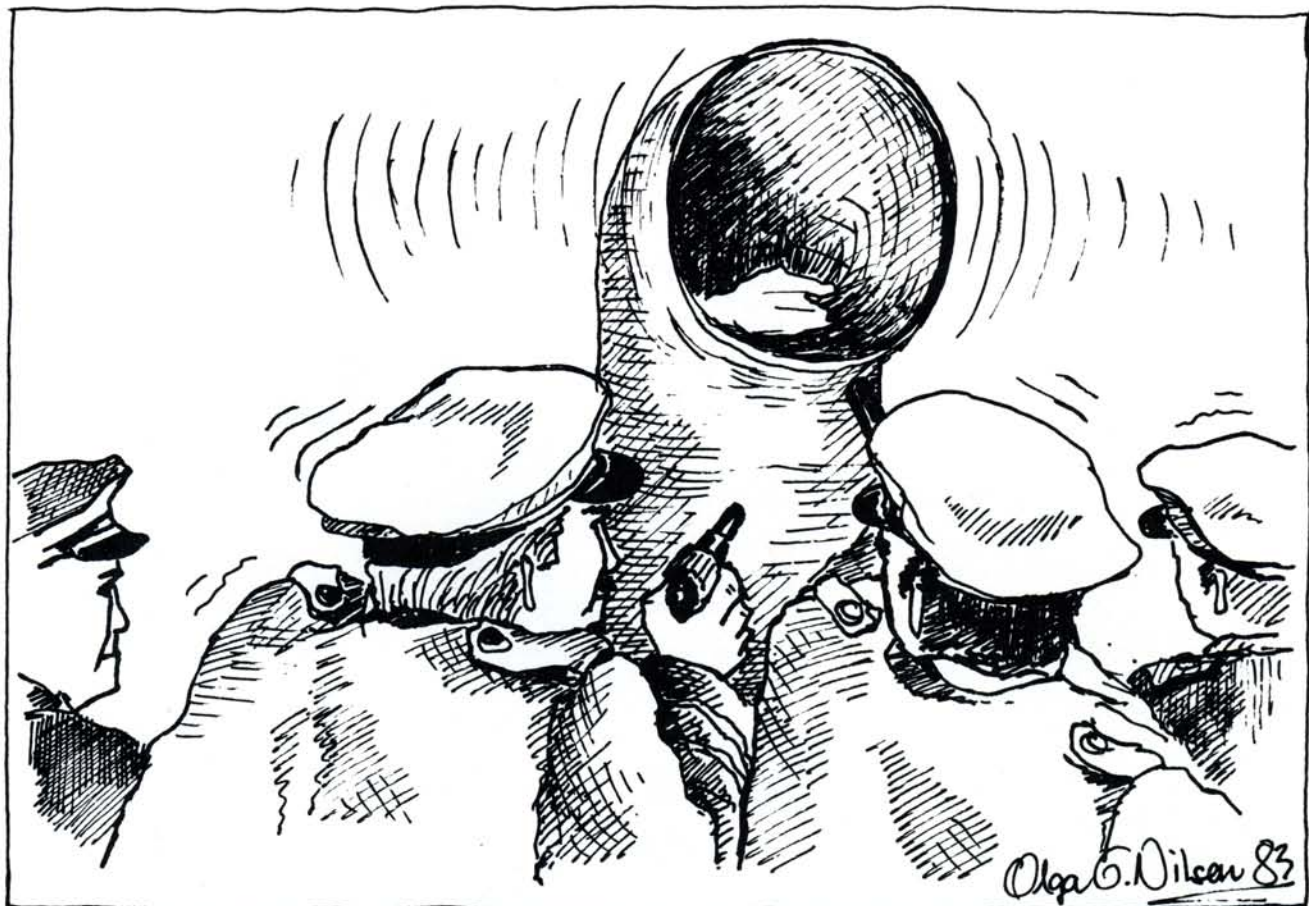
Vaktbåten skulle nå gå tilbake til Glomfjord med oss og lasten. Vi hadde derfor god tid på oss, og kunne sitte ved bordet uten å bli forstyrret i festen. Mannskapet, eller vaktsoldatene som det vel er retttest å kalle dem, var stadig innom for å munse. Etter en tid stod stemningen og lystigheten om bord høyt i taket.

Da gikk alarmen så det skingret om bord. En offiser kom hesblesende inn i salongen og sa at det var engelskmenn kommet om bord. De tyske svirebrørne ble hvite i ansiktet av skrekk. De hadde Glomfjordraidet i friskt minne; «Commandos!»

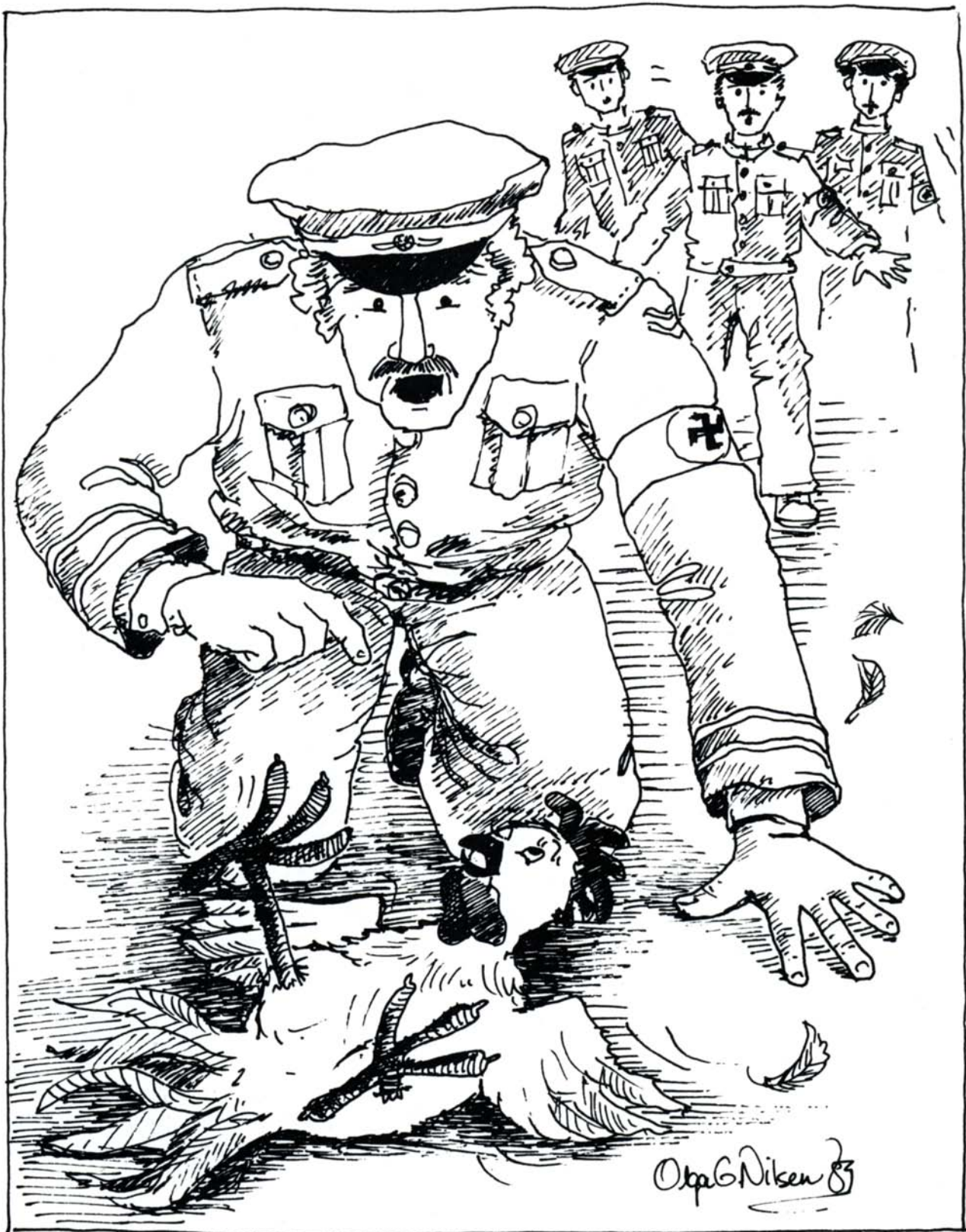
Jeg for min del, ble mer nysgjerrig enn redd, og spekulerte på hva dette egentlig skulle bety. Jeg gikk derfor ut på dekk. Det var, etter hva jeg skjønnte, på øverdekket at det hele foregikk. Derfor gikk jeg opp leideren for å se.

Tyskerne hadde satt på lyskasteren slik at den lyste opp en av de høye trekkklurene som stakk opp fra dekket og var på en halvannen meters høyde. Fremst på brua hadde noen vakt-soldater krøpet sammen i hukstilling og satt og siktet mot den runde åpningen med mausere og maskinpistoler. Soldatene så nærmest ut som levende lik, og ei umiskjennelig lukt hadde spredt seg over dekket. Det måtte være enkelte der oppe som hadde gjort seg ut.

Det ble holdt et fryktelig kommers nede i trekkkluren. Smått skrapte det, og det var som

«Fremst på brua hadde noen vakt-soldater krøpet sammen i hukstilling og satt og siktet mot den runde åpningen med mausere og maskinpistoler». (Tegning: Olga G. Nilsen).

om det klang fra våpen mot metall. Så kom noen underlige, fremmede ord som tyskerne ikke forstod det minste av og som de hadde tolket til å skulle være engelsk.

Det skrapte igjen, og tyskerne ble om mulig ennå bleikere om nebbene. Jeg fikk nå et vink fra en offiser som stod skjult bak en david med lugeren i anlegg. Han ville at jeg skulle gå ned igjen. Men jeg ble stående.

E' glei, e'glei, sa det innefra trekkluren. Like etter kom det: Skrei sjetto, skrei sjetto. Så ble det stilt en lang stund.

Noen engelskmann var det nå ikke, etter det jeg kunne høre. Det måtte være en vefsning etter dialekten. Altså en norsk kommandosoldat.

Nå ble det ei fryktelig skraping inne i trekkluren, og noe hvitt tok til å komme til syne. Det var forsvinningsdrakten, etter det jeg skjønte. En av de tyske soldatene reiste seg opp med maskinpistolen klar og ropte som i en slags panikk: Hände hoch!

Skurru sett! Skurru sett! sa det innefra trekkluren, og så deiste hanen i dekket der den ble liggende og sprike med beina og himle med ene øyet mot tyskerne, halvt i svime.

Gakk wækk! sa den og sovnet.

«Mussolini», denne gæliske spradebasse, drømte fortjent om sine yndige italienerinner, etter å ha holdt et krigsskip tilhørende den Deutsche Wehrmacht i ånde i lengre tid. Det fortjener sannelig et flerfoldig hanegal ved morgengry.

«.... og så dreiste hanen i dekket der den ble liggende og sprike med beina og himle med ene øyet mot tyskerne, halvt i svime». (Tegning: Olga G. Nilsen).